

ΠΟΙΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΔΡΥΤΕΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΡΔΙΚΑΣ, ΗΛΙΑΣ ΓΑΦΟΣ, ΙΑΚΩΒΟΣ
ΖΑΓΚΑΡΟΛΑΣ, ΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΩΡΑΦΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ANNA ΨΑΡΟΥΔΑ-ΜΠΕΝΑΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα δικαιώματα του ανθρώπου και η αμεροληψία των ελληνικών δικαστηρίων, Στέφανου Σταύρου, ΔΝ Δικηγόρου 481
2. Νομολογία Αρείου Πάγου (βλ. πίνακα δημοσιευομένων αποφάσεων) με προτάσεις των Αντεισαγγελέων Σ. Παπαδέλλη επί των υπ' αριθ. 1199 και 1246 αποφάσεων και Δ. Ευθυμιάδη επί των υπ' αριθ. 1200, 1201, 1231 και 1250 αποφάσεων και παρατηρήσεις Ι. Γιαννίδη επί των υπ' αριθ. 1198 και 1199 αποφάσεων, Α. Χαραλαμπίκη επί της υπ' αριθ. 1199 αποφάσεως, Ν. Λίβου επί της υπ' αριθ. 1238 αποφάσεως, Χ. Μυλωνόπουλου επί της υπ' αριθ. 1277 αποφάσεως, Ν. Κουράκη επί της υπ' αριθ. 1382 αποφάσεως και Α. Καρρά επί της υπ' αριθ. 1404 αποφάσεως 505
3. Νομολογία Εφετείων Αθηνών (2528/1990) με πρόταση του Αντεισαγγελέως Ε. Βορτσέλα, Πειραιώς (128/1990) 594
4. Νομολογία Πλημμελειοδικείων Θεσ/νίκης (51705/1990), Μεσολογγίου (21/1991) με πρόταση του Αντεισαγγελέως Α. Σοφουλάκη 598
5. Γνωμοδοτήσεις—Διατάξεις—Αναφορές. Εισαγγελέως Εφετών Θεσ/νίκης (αριθ. 2692/1991) με παρατηρήσεις Α. Τζαννετή 601
6. Ιδιωτική γνωμοδότηση, υπό Ι. Γιαννίδη και Π. Μπιτσαξή 604
7. Νομολογία—Αρθρογραφία NStZ. Απόφαση Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου (BVerfG), υπό Α. Τζαννετή 616
8. Τύχη εγγυήσεως αναστολής ποινικής διαδικασίας επί κακουργημάτων, υπό Σ. Αλεξίου 617
9. Είναι δυνατή ηθική αυτοουργία σε μη δόλια πράξη; υπό Α. Τζαννετή 618
10. Αλληλογραφία 622
11. Βιβλιοκρισία 623
12. Νέα βιβλία 624
13. Παροράματα 624

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΑΦΟΙ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Ε.Ε.

ΕΤΟΣ ΜΑ'

ΜΑΪΟΣ 1991

ΤΕΥΧΟΣ 5

Αριθμ. 1382/1990

Προεδρεύων ο αντιπρόεδρος **Χ. Χριστοφορίδης**
 Εισηγητής ο αρεοπαγίτης **Σ. Ματθίας**
 Δικηγόρος **Η. Ζούβιας**

«Αιτιολογημένη καταδίκη για απόπειρα λαθραίας εξαγωγής συναλλάγματος. - Η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 2 ΠΚ εφαρμόζεται μόνο όταν νεώτερος ποινικός νόμος κατέστησε την πράξη μη αξιόποινη και όχι όταν η πράξη διατηρήθηκε και μεταβλήθηκαν απλώς τα τυχόν προβλεπόμενα σε άλλες κανονιστικές διατάξεις, εκτός του ποινικού νόμου, όρια, η υπέρβαση των οποίων προϋποτίθεται για τον अपαρτισμό του εγκλήματος και συνεπώς η μετά την τέλεση της πράξης της απόπειρας λαθραίας εξαγωγής συναλλάγματος αύξηση του ποσού συναλλάγματος που μπορεί να εξαχθεί δεν καθιστά ανέγκλητη την πράξη ως ποινικό αδίκημα, αφού δεν ενέχει μεταβολή της ποινικής αξιολόγησης της πράξης».

Η αίτηση αναίρεσης του Χ. Τ. πλήττει την απόφαση 1855/89 του Τριμελούς Εφετείου Θεσσαλονίκης, με την οποία καταδικάστηκε για απόπειρα λαθραίας εξαγωγής συναλλάγματος σε φυλάκιση δύο μηνών, στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων επί έξι μήνες και δήμευση 800 δολλαρίων ΗΠΑ.

Ο πρώτος λόγος του αναιρετηρίου πλήττει την καταδικαστική απόφαση για έλλειψη «ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολογίας». Όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, το Εφετείο δέχτηκε τα εξής: Στις 13.4.1984 ο κατηγορούμενος, προκειμένου να αναχωρήσει, από τον αερολιμένα Θεσσαλονίκης, στο εξωτερικό, υποβλήθηκε στον προβλεπόμενο έλεγχο συναλλάγματος. Ύστερα από σχετική ερώτηση του οικείου αστυνομικού οργάνου, απάντησε ότι δεν κατέχει άλλο συνάλλαγμα εκτός από το αναγραφόμενο στο διαβατήριό του. Επακολούθησε όμως σωματική έρευνα, κατά την οποία βρέθηκαν, μέσα σε ένα από τα υποδήματά του, κρυμμένα επιμελώς, 800 δολάρια ΗΠΑ, επιπλέον εκείνων που μπορούσε νομίμως να εξαγάγει. Ο κατηγορούμενος ομολόγησε την πράξη του, επικαλούμενος μόνο ότι δεν είχε τον απαραίτητο χρόνο να ζητήσει τη σχετική άδεια για την εξαγωγή

και αυτού του ποσού, το οποίο ο ίδιος άλλοτε είχε εισαγάγει από το εξωτερικό, πράγμα όμως που δεν αποδείχθηκε από κανένα στοιχείο. Με τις σκέψεις αυτές το Εφετείο διέλαβε στην προσβαλλόμενη απόφαση την κατά τα άρθρα 93 του Συντάγματος και 139 συνδ. 510 παρ. 1 περίπτ. Δ' ΚΠΔ απαιτούμενη σαφή, ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία, εφόσον αναφέρονται τα πραγματικά περιστατικά που προέκυψαν από την αποδεικτική διαδικασία και τα οποία απαρτίζουν τα αντικειμενικά και υποκειμενικά στοιχεία του εγκλήματος, καθώς και οι αποδείξεις (σωματική έρευνα, ομολογία) στις οποίες στηρίχθηκε το δικαστήριο. Άρα ο πρώτος λόγος είναι αβάσιμος.

Κατά το άρθρο 2 παρ. 2 ΠΚ, αν μεταγενέστερος νόμος χαρακτήρισε την πράξη ανέγκλητη, παύει και η εκτέλεση της ποινής. Η διάταξη αυτή έχει έδαφος εφαρμογής μόνο όταν νεότερος νόμος μετέβαλε το χαρακτήρα της «πράξης» κατέστησε δηλαδή μη αξιόποινη την προβλεπόμενη έως τότε στον ποινικό νόμο αδικπραγία, αποχαρακτηρίζοντας έτσι τη συμπεριφορά που αποτελούσε προηγουμένως έγκλημα. Δεν έχει, αντίθετα, πεδίο εφαρμογής η διάταξη, όταν η πράξη, ως άδικη δράση ποινικώς κολαζόμενη, διατηρήθηκε, μεταβλήθηκαν δε απλώς τα τυχόν προβλεπόμενα σε άλλες κανονιστικές διατάξεις, εκτός του ποινικού νόμου, όρια η υπέρβαση των οποίων προϋποτίθεται για τον απαρτισμό του εγκλήματος. Η μεταβολή των ορίων αυτών κείται εκτός του ποινικού δικαίου, δεν θίγει την ποινική πρόβλεψη και δεν αποχαρακτηρίζει ποινικώς την «πράξη». Έτσι, η μετά την τέλεση της πράξης (απόπειρας λαθραίας εξαγωγής συναλλάγματος) αύξηση του ποσού συναλλάγματος που μπορεί να εξαχθεί, δεν καθιστά ανέγκλητη την «πράξη» ως ποινικώς κολαζόμενο αδίκημα, διότι δεν ενέχει μεταβολή της ποινικής αξιολόγησης της πράξης ως εγκλήματος. Με το δεύτερο λόγο πλήττεται η απόφαση για το ότι ενώ μετά την τέλεση της πράξης αυξήθηκε το επιτρεπόμενο ποσό συναλλάγματος, όταν προορισμός είναι χώρα της ΕΟΚ, σε 1.000 δολάρια ΗΠΑ, το Εφετείο παρέλειψε να κηρύξει την πράξη ανέγκλητη παραβιάζοντας έτσι την ουσιαστική ποινική διάταξη του άρθρου 2 παρ. 2 ΠΚ. Ο λόγος αυτός (άρθρο 510 παρ. 1 Ε' ΚΠΔ) είναι αβάσιμος, σύμφωνα με τις σκέψεις που προηγήθηκαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η σχολιαζόμενη απόφαση αντιμετωπίζει νομικό ζήτημα το οποίο δεν είναι μόνο ένα από τα

πλέον αμφιλεγόμενα στη θεωρία του ποινικού δικαίου, αλλά και ένα από τα πλέον σημαντικά στην πρακτική του δικαίου αυτού, διότι αφορά πλήθος ειδικότερων «εξωποινικών» ρυθμίσεων που προσδιορίζουν ενόσω ή ενμέρει την ειδική υπόσταση ενός εγκλήματος κατά παραπομπή από διατάξεις «εν λευκώ» του ποινικού δικαίου (πρβλ. ως προς τους «εν λευκώ νόμους» Ν. Κ. Ανδρουλάκη, γνμδ., ΠοινΧρ ΚΑ' 1971, 868 επ.). Τέτοιες «εξωποινικές» ρυθμίσεις σχετίζονται π.χ. με τις αγορανομικές διατάξεις σε συνδ. με τον Αγορανομικό Κώδικα (ΑΠ 378-380/1963, ΙΔ' 38· ΑΠ 397/1966, ΙΖ' 37 με αντιθ. σχολ. Λ. Μπουρνιά), τα όρια επιτρεπόμενου συναλλάγματος (σχολιαζόμενη περίπτωση), τα όρια θεμιτού τόκου (ΑΠ 1351/1983, ΑΔ' 287) και μισθώματος (ΠλημΑθ 2210/1981, ΛΑ' 384), τα όρια επιτρεπτής κυκλοφοριακής ταχύτητας (πρβλ. ΑΠ 493/1979, ΚΘ' 652), τα όρια ανηλικότητας (π.χ. κατ' ά. 324 ΠΚ σε συνδ. με ά. 127 ΑΚ), τον αριθμό επιτρεπόμενων σελίδων σε εφημερίδες (ΑΠ 463/1970, ΚΑ' 33) κ.ο.κ.

Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις το κρίσιμο ερώτημα είναι: Μπορεί άραγε ένας μεταγενέστερος «εξωποινικός» νόμος, ο οποίος περιέχει ευμενέστερες για τον κατηγορούμενο διατάξεις ως προς τις προϋποθέσεις του αξιοποίνου της πράξης (εν προκειμένω: αύξηση του επιτρεπτού προς εξαγωγή ποσού συναλλάγματος από \$800 σε \$1.000 ΗΠΑ για τις χώρες της ΕΟΚ - ήδη από τον Μάιο 1991 το ποσό αυτό αυξήθηκε σε \$1.650 ΗΠΑ...) να τύχει εφαρμογής και σε πράξεις που τελέστηκαν πριν από τη θέσπισή του, σύμφωνα με την αρχή της αναδρομικής εφαρμογής του (εκάστοτε) ευμενεστέρου νόμου (α. 2 ΠΚ); Ή μήπως η δυνατότητα αυτής της αναδρομικότητας ισχύει μόνο για νεότερους ποινικούς νόμους ή έστω για «εξωποινικούς» νόμους που απλώς περιλαμβάνουν ευμενέστερες ποινικές κυρώσεις; (ως προς την τελευταία αυτή λειτουργία της αρχής της αναδρομικότητας η νομολογία είναι πάντως αταλάντευτα σύμφωνη: ΑΠ 365/1975, ΚΕ' 743· ΑΠ 62/1976, ΚΣΤ' 544· ΑΠ 125/1985, ΛΕ' 672).

Όπωσδήποτε, η γραμματική διατύπωση της διάταξης του α. 2ΠΚ περί αναδρομικότητας δεν κάνει διάκριση μεταξύ ποινικών και εξωποινικών νόμων (παρ. 1: «δύο ή περισσότεροι νόμοι»· παρ. 2: «αν μεταγενέστερος νόμος»); Επομένως μια συστατική ερμηνεία των σχετικών διατάξεων, με επακόλουθο μάλιστα να περιχρηστεί έτσι ο κατηγορούμενος σε δυσμενέστερη θέση από άλλους πολίτες που διαπράττουν την ίδια αξιόποινή πράξη μετά την ισχύ του μεταγε-

νέστερου νόμου, θα φαινόταν «ανεπίτρεπτη» (πρβλ. Χρ. Δέδε, ΝοΒ 15:1967, 868 με παραπομπή στην ΒΓΗ 20(1966), 182, και Ν. Κ. Ανδρουλάκη, ΠοινΔ ΓενΜ, Α' 1985², 134).

Αλλά και από την άποψη της τελεολογικής ερμηνείας, μια διάκριση μεταξύ ποινικών και εξωποινικών νόμων (α) θα συνεπαγόταν ερμηνευτικά άτοπα, αφού θα στηριζόταν σ' ένα ανεδαφικό νομοτεχνικό φορμαλισμό (θα κατέληγε δηλ. η ερμηνεία αυτή να δέχεται αναδρομικότητα, φερ' ειπείν, στα όρια ανηλικότητας όταν αυτά περιλαμβάνονται στον οικείο ποινικό κανόνα (π.χ. το 16ο έτος που αντικαταστάθηκε από το 15ο έτος στην αποπλάνηση ανηλίκων, κατ' ά. 339 ΠΚ, δυνάμει του ά. 5 ν. 1272/1982 - έτσι: ΑΠ (Συμβ.) 5/1983, ΑΙ' 687) και να αρνείται την αναδρομικότητα όταν τα όρια αλλάζουν με εξωποινικό κανόνα δικαίου (π.χ. το 21ο έτος που τροποποιήθηκε σε 18ο (ά. 127 ΑΚ) δυνάμει του ά. 3 ν. 1329/1983, με επίπτωση σε χδικήματα όπως η αρπαγή ανηλίκου κατ' ά. 324 ΠΚ), β) θα αγνοούσε την οργανική ολότητα νομικού καθεστώτος που υπάρχει μεταξύ του ποινικού νόμου, όταν αυτός χαρακτηρίζει μια συμπεριφορά ως εγκληματική, και των εξωποινικών παρακολουθηματικών του ρυθμίσεων, στο μέτρο που αυτές εξειδικεύουν τις προϋποθέσεις για τον απαρισμό του εγκλήματος, τέλος, δε γ) θα εμφάνιζε την επίσημη πολιτεία να αντιφάσκει με τον εαυτό της, δεχόμενη να συνεχίζεται η εφαρμογή ενός νόμου τον οποίο η ίδια κάποια στιγμή, λόγω μεταβολής των σχετικών αντιλήψεων ή/και των πραγματικών δεδομένων, απεδοκίμασε και κατήργησε. Και είναι μιν αληθές ότι η απεριόριστη εφαρμογή του συνήθως ευμεταβόλου και ευκαιριακού εξωποινικού νόμου θα μπορούσε να επιφέρει χαλάρωση της ποινικής καταστολής και ενίοτε επιβράβευση ουσιαστικών αδικιών (π.χ. στις περιπτώσεις τοκογλυφίας κατ' ά. 404 παρ. 2 περ. 2 ΠΚ). Ωστόσο η παρατήρηση αυτή δύσκολα θα ήταν σε θέση να ανατρέψει από μόνη της την αρχή του κανόνα της αναδρομικότητας και μόνο σε αναγνώριση κάποιων εξαιρέσεων από τον κανόνα θα ήταν παραδεκτό να οδηγήσει.

Κυρίως, σε μία περίπτωση θα φαινόταν δικαιολογημένη η συνέχιση της εφαρμογής του παλαιού νόμου ως προς τις προϋποθέσεις του αξιοποίνου της πράξης: όταν δηλ. ο νόμος αυτός έχει θεσπισθεί με προσωρινή ισχύ κατ' ά. 3 ΠΚ, για να καλύψει κάποιες έκτακτες και παροδικές ανάγκες (π.χ. σεισμοί, θεομηνίες, μαύρη αγορά, έντονος πληθωρισμός και οικονομική καχεξία) ή για να διαγράψει μια εκ των προτέρων χρονολογικά καθορισμένη διαδρομή (π.χ. κήρυξη

των ενόπλων δυνάμεων και σωμάτων ασφαλείας, σε κατάσταση γενικής επιστράτευσης, έπειτα από τα στρατιωτικά γεγονότα της Κύπρου το 1974: π.δ. 506/20.7.1974, το οποίο περιέργως εξακολουθεί ακόμη να ισχύει).

Την πιο πάνω θέση φαίνεται ν' ακολουθεί η αξιοσημείωτη ολλΠ 785/1978, ΚΘ' 888 (με εισαγγ. πρόταση Α. Παπακαρυά και εισήγηση Ι. Ντεγιάννη αντικείμενό της ήταν η μετέπειτα αρθείσα απαγόρευση πώλησης ορισμένων εμπορευμάτων με πίστωση). Η απόφαση αυτή ήρε ως ένα βαθμό τις νομολογιακές ταλαντεύσεις του παρελθόντος (υπέρ της αναδρομικής εφαρμογής του ηπιότερου εξωποινικού νόμου είχαν ταχθεί π.χ. οι ΑΠ 162/1967 (αγοραν. παράβαση), ΠοινΧρ ΙΖ' 405 με σχ. Α. Ψαρούδα - Μπενάκη και ΕΕΝ 35, 67 με αντίθ. σχ. Μ.Κ. Κυρριλλόπουλου και ΑΠ 496/1975, ΚΕ' 838 [λαθρεμπορία] και συντόνισε τα βήματά της με τις νεότερες τάσεις στην Ελλάδα (Χρ. Δέδες, ΝοΒ 15:1967, 865 επ. Ν. Ανδρουλάκης, ΠοινΔ ΓενΜ, 1970¹, 181 επ. και, αναλυτικότερα, 1985², 127 επ. Αλ. Κατσάντωνης, ΠοινΧρ ΚΕ' 1975, 801 επ., 810 επ. contra: Νικ. Χωραφάς, ΠοινΔ, ΓενΜ 1952, 52 και 1966³, 76 επ. και οι συγγραφείς που αναφέρονται εκεί⁽¹⁾ Κ. Σταμάτης, ΠοινΧρ ΙΘ' 1969, 206-207 και ο ίδιος, εισαγγ. πρότ. στη δίκη των πρωταιτίων της 21.4.1967, ΚΕ' 148-Ι. Μανωλεδάκης, ΠοινΔ, Επιτομή ΓενΜ, 1989², 72) και στο εξωτερικό, έστω και με περισσότερες ή λιγότερες διαφοροποιήσεις: Γερμανία: BGHS 20, 177 επ. = JZ 1975, 677, 323 και BGHS 26, 167 επ. = JZ 1975, 677 επ., 692 επ. όπου και σχόλιο του Kl. Tiedemann για τις αποφάσεις αυτές βλ. επίσης τις μελέτες των Mohrbotter, ZStW 88:1976, 957-959· JZ 1977, 53-55 και Mazurek, JZ 1976, 233-239, καθώς και τη γενικότερη ανάλυση εις Schönke/Schröder/Eser, Kommentar zum StGB, 1985²², § 2 αριθμ. 20-23, σελ. 47 επ. Γαλλία: Merle/Vitu, Traité de Droit Criminel, τ. 1, 1981⁴, 313 και σημ. 8· Ελλάδα: Trechsel, Kurzkommentar zum SchwStGB, 1989, Art. 2, αριθ. 10, σελ. 18· Ιταλία: Abate, Il codice penale commentato con la giurisprudenza, 1989⁴, art. 2 σελ. 297 επ.

(1) Βασική θέση του Χωραφά: «Η μεταβολή του απαγορευτικού ή επιτακτικού κανόνας δεν επέγγεται αναδρομικήν κατάλυση του αξιοποιήτου, εκτός εάν προκύπτει η θέλησις του νόμου να καταλύσει αναδρομικώς το άδικον της πράξεως χαρακτήρα».

Εύλογο όμως γεννάται το ερώτημα ως προς το ποιές ακριβώς είναι οι ειδικότερες κατηγορίες εξωποινικών διατάξεων που μπορούν να θεωρηθούν (ως «προσωρινής ισχύος») ότι αντιμετωπίζουν έκτακτες και παροδικές ανάγκες της κοινωνίας, ώστε να επιβάλλεται η συνέχιση της εφαρμογής τους (άρα η μη αναδρομικότητα του νέου τυχόν ηπιότερου νόμου) και μετά την παύση της ισχύος τους, για πράξεις που τελέστηκαν όταν αυτές ισχυαν. Το ερώτημα γίνεται πιστικότερο (και πραγματικά δυσεπίλυτο) όταν οι έκτακτες αυτές ανάγκες, μολοντί φαίνονται στην αρχή παροδικές και εξαρτημένες από κάποιαν κνώμαλη κατάσταση, όμως στη συνέχεια αναδεικνύονται χρόνιες και μόνιμες (π.χ. το π.δ. για τη γενική επιστράτευση που ανέφερα ήδη, αλλά και οι διάφορες αγορανομικές ρυθμίσεις, οι οποίες μολοντί θεσπίστηκαν σε περίοδο πολέμου (1916) για την εξασφάλιση της ελληνικής αγοράς με επάρκεια βιοτικών αγαθών, όμως, έπειτα από επαναδιατύπωσή τους το 1946, συνέχισαν να ισχύουν μέχρι σήμερα ως ν.δ. 136/1946...). Μπορεί άραγε να μιλήσει κανείς και εδώ για νόμους «προσωρινής ισχύος»;

Νομίζω ότι η απάντηση στο ερώτημα αυτό συναρτάται με την έκταση της πραγματικής ανάγκης που δικαιολογεί και επιβάλλει κάθε φορά τη θέσπιση και διατήρηση σε ισχύ των εν λόγω νόμων. Υπό το πρίσμα αυτό, διατάξεις νόμων που τίθενται σε ισχύ με πράξεις νομοθετικού περιεχομένου κατ' ά. 44 παρ. 1 Συντ. και που εγκρίνονται στη συνέχεια από το Κοινοβούλιο, υπάγονται οπωσδήποτε (ex definitione) στην έννοια των νόμων προσωρινής ισχύος ως εκ του εξαιρετικού χαρακτήρα τους (πρβλ. ΠλημΑθ 2210/1981, ΑΑ' 384). Το ίδιο μπορεί να λεχθεί, από άποψη θεματικής, και ως προς τη θέσπιση διατάξεων που προστατεύουν την οικονομία της χώρας και το εισόδημα των εργαζομένων (ιδίως σε εποχές πληθωριστικών πιέσεων) από κρούσματα κισχροκέρδειας και τοκογλυφίας (έτσι: ΑΠ 378-380/1963, ΙΔ' 38 και ΑΠ 1351/1983, ΛΔ' 287), π.χ. παραβάσεις ορίων θεμιτού τόκου και μισθώματος, καθώς και παραβιάσεις αγορανομικών διατάξεων που σχετίζονται με αγαθά «ουσιώδη σε ανεπάρκεια» ή, σύμφωνα με την ορολογία του ά. 23 παρ. 2 ν. 1682/1987, αγαθά «διατιμημένα ή ελεγχόμενου κέρδους». (Ευρύτερα αντιμετωπίζουν το θέμα οι ΑΠ 378-380/1963, ΙΔ' 38 και ΑΠ 397/1966, ΙΖ' 37, οι οποίες κατ' επίδραση του Α. Μπουρβόπουλου, ΕρμΠΚ, Α', ΓενΜ, 1959, 14, θεωρούν όλες τις αγορανομικές διατάξεις γενικώς ως προσωρινής ισχύος). Επίσης «προσωρινής ισχύος»

Οα πρέπει να χαρακτηρισθούν οι εξωποινικές διατάξεις που αφορούν την ασφάλεια των εργαζομένων (ΑΠ 384/1966, ΙΖ' 26) ή τα θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα του πολίτη (π.χ. εκείνο του συνδικαλιζέσθαι κατ' ά. 23 Συντ.: ΑΠ 487/1983, ΑΓ' 831). Αντίθετα, οι υπόλοιπες περιπτώσεις «εξωποινικών» νόμων, μεταξύ των οποίων και η υπό συζήτηση υπέρβαση των ορίων επιτρεπόμενου εξαγωγίμου συναλλάγματος, δεν φαίνεται να εμφανίζουν τέτοιο κοινωνικοθιικό εύρος και βάρος στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών, ώστε να επιτρέπεται να υπερακοντίζον και ν' αποκλείουν την και από το Σύνταγμα καθιερούμενη (ά. 7 εδ. β') αρχή της αναδρομικότητας.

Ν. ΚΟΥΡΑΚΗΣ

Αριθμ. 1383/1990

Προεδρεύων ο αντιπρόεδρος Χ. Χριστοφορίδης
Εισηγητής ο αρεοπαγίτης Σ. Ματθίας
Δικηγόρος Κ. Ξενάκης

«Το ποσό των χρημάτων που δημεύθηκαν δεν είναι συνυπολογιστέο για την κρίση αν η απόφαση ήταν εκκλητή, αφού η διάταξη του άρθρ. 489 παρ. 1 γ ΚΠΔ δεν προβλέπει τέτοιο συνυπολογισμό ούτε στην περίπτωση που η δήμευση έχει χαρακτηρηρα παρεπόμενης ποινής. - Το κατ' άρθρ. 469 ΚΠΔ επεκτατικό αποτέλεσμα δεν καθιστά παραδεκτό το ανεπίτρεπτο ένδικο μέσο συγκατηγορουμένου, στον οποίον δεν χορηγείται, αλλά καθιερώνει υπέρ του συγκατηγορουμένου, έστω και αν το ένδικο μέσο δεν χορηγείται σ' αυτόν, επέκταση της ευνοϊκής κρίσης του ανώτερου δικαστηρίου. - Αφού η έφεση του αναιρεσειόντος κρίθηκε απαράδεκτη, το Εφετείο δεν μπορούσε να επιληφθεί της ποινικής του μεταχείρισης ούτε να εξετάσει αίτημα αναστολής της εκτέλεσης της ποινής».

Με την αίτηση αναιρέσης του Α.Κ. πλήττεται η απόφαση 9898/89 του Τριμελούς Εφετείου Αθηνών, επειδή α) απέρριψε ως απαράδεκτη την έφεσή του κατά της πρωτοβάθμιας καταδικαστικής απόφασης, ως ανέκκλητης γι' αυτόν, μολονότι η έφεση του συγκατηγορουμένου του Κ.Σ. είχε επεκτατικό αποτέλεσμα υπέρ αυτού, και β) απέρριψε σιωπηρά το αίτημά του να ανασταλεί

η εκτέλεση της ποινής που του είχε επιβληθεί πρωτοδικώς. Η αίτηση αυτή, η οποία έχει ασκηθεί νομοτύπως, εφόσον η σχετική δήλωσή του κατατέθηκε στον αρμόδιο γραμματέα και περιβλήθηκε όλα τα στοιχεία έκθεσης, σύμφωνα με το άρθρο 474 παρ. 1 ΚΠΔ, είναι παραδεκτή. Ο πρώτος όμως λόγος είναι αβάσιμος, διότι, ενόψει της ποινής που είχε επιβληθεί πρωτοδικώς στον αναιρεσειόντα (φυλάκιση 2 μηνών και χρηματική ποινή 7.000 δραχμών), η απόφαση ήταν ως προς αυτόν ανέκκλητη (άρθρο 489 παρ. 1 γ ΚΠΔ). Το ποσό των χρημάτων που δημεύτηκαν δεν ήταν συνυπολογιστέο για την κρίση αν η απόφαση ήταν εκκλητή, αφού η προαναφερόμενη διάταξη δεν προβλέπει τέτοιο συνυπολογισμό ούτε στην περίπτωση που η δήμευση έχει χαρακτηρηρα παρεπόμενης ποινής. Ούτε, πάντως, ο αναιρεσειών είχε προσβάλει με την έφεσή του το κεφάλαιο της δήμευσης, σύμφωνα με το άρθρο 492 ΚΠΔ. Εξάλλου το κατά το άρθρο 469 ΚΠΔ, επεκτατικό αποτέλεσμα δεν καθιστά παραδεκτό το ανεπίτρεπτο ένδικο μέσο συγκατηγορουμένου στον οποίο δεν χορηγείται, διότι η διάταξη 469 ΚΠΔ δεν καθιερώνει επέκταση ως προς το παραδεκτό. Καθιερώνει υπέρ του συγκατηγορουμένου, έστω κι αν το ένδικο μέσο δεν χορηγείται σ' αυτόν, επέκταση της ευνοϊκής κρίσης του ανώτερου δικαστηρίου, αν οι λόγοι που έγιναν δεκτοί δεν αρμόζουν αποκλειστικά στο πρόσωπο αυτού που άσκησε παραδεκτώς το ένδικο μέσο. Όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, η έφεση του ήδη αναιρεσειόντος κρίθηκε απαράδεκτη και απορρίφθηκε, επειδή η ποινή που του είχε επιβληθεί δεν καθιστούσε ως προς αυτόν εφεσιμή την πρωτόδικη απόφαση. Η έφεση του λόγω συναφείας συγκατηγορουμένου Κ.Σ. κρίθηκε παραδεκτή, ενόψει της μεγαλύτερης ποινής που του είχε επιβληθεί (άνω του ορίου του ανεκκλήτου), με αποτέλεσμα η υπόθεση να επανακριθεί ως προς αυτόν, ο οποίος τελικώς κρίθηκε μεν ένοχος, του επιβλήθηκε όμως ελαφρότερη ποινή. Διέλαβε μάλιστα η πληττόμενη απόφαση και ειδική σκέψη, σύμφωνα με την οποία δεν χωρεί επέκταση υπέρ των λοιπών. Επομένως η απόφαση δεν έσφαλε. Εξάλλου ο δεύτερος λόγος αναιρέσης στηρίζεται σε ανακριβή προϋπόθεση, γιατί μετά την κρίση ότι η έφεση του ήδη αναιρεσειόντος ήταν απαράδεκτη, το Εφετείο δεν μπορούσε να επιληφθεί της ποινικής του μεταχείρισης, ούτε άρα να εξετάσει αίτημά του αναστολής της εκτέλεσης της ποινής η οποία είχε επιβληθεί σ' αυτόν πρωτοδικώς, ανεξαρτήτως του ότι τέτοιο αίτημα δεν υποβλήθηκε καν, όπως από τα πρακτικά προκύπτει.

Μετά τις σκέψεις αυτές η αίτηση αναιρέσης